

vinlika vm thessa gothza deelo atskylde. Oc til thessa thinga · meere wisso oc witisbyrdh hafuom wi latet war incighle her fore hænght. Datum Laghløsakøpung, anno Domini Mccc-lxxxj^o, feria tertia proxima post diem beati Mathie apostoli.

25 På baksidan: Eth dom breff

Sigill: nr 1 endast remsa; nr 2 runt av ofärgat vax, diameter 3,0 cm (heraldiskt sigill, se SMV I, s. 408): [...]oecii Ionson; nr 3–4 endast skåror.

22 thinga] thin ga utan synligt avstävningstecken vid radskifte.

10341

1381 mars 7

Torshälla

Olof Djäken, kungsdomhavande på drotsen i Sverige Bo Jonssons vägnar, och Peter Djäken, underlagman på riddaren Knut Karlssons vägnar, utfärdar öppet brev på det räfsteting som Bo Jonsson höll i Torshälla med allmogen i Österrekarne och Västerrekarne. För Västerrekarne består nämnden av häradshövdingen Tyke Petersson, Filip Bosson, Arvid i Säby, Arnold i Åby, Ulf i Gunnarskäl, Holmger i Hällby, Nils i Kolsta, Jöns i Hällby, Gregers i Hällby, Erik i Bondeka, Ulf i Väsby, Åmund i Åby och Johan i Egelsäter, för Österrekarne av underhäradshövdingen på Ulf Jonssons vägnar Kertil Nilsson, Ragvald Nilsson, Ulf Petersson, Halsten i Kolunda, Åmund i Ärsta, Johan i Tidö, Ulf i Torp, Sven Skräddare, Jöns Kuse, Magnus i Berga, Kristiern i Ökna, Olof i Ramshammar och Jösse Fågel. Nämnderna vittnar rättvist om att urminnes hävd gäller i fråga om det vatten och fiske i Hjälmarens som ligger mellan *Ägbeta fjärding och Julitamunkarnas område, så att de i *Ägbeta fjärding av ålder haft rätt att utan hinder lägga nät och andra fiskeredskap var som helst i sjön, från sitt område och ända till den plats där Julitas vinternot tar vid. Utfärdarna fastställer denna urminnes hävd och förbjuder dem i Julita och alla andra vid vite av 6 mark för lagmansdom och 40 mark till kungens ensak att hindra dem i *Ägbeta fjärding att fiska. Samma vite gäller för den från *Ägbeta fjärding som fiskar innanför munkarnas område utan deras tillstånd.

Utfärdarna beseglar.

Avskrift i Lars Eriksson Sparres kopiebok, hs B 16, fol. 197r–v, Sv. Riksarkivet.

SDHK nr 11854.

Om Olof Djäken se E. Nordström i PHT 1941–1942, s. 25 med not 3.

Om Peter (Torstensson) Djäken (Schack av Skylvalla), underlagman på Knut Karlssons (Sparre av Tofta) vägnar, se DS nr 10340.

Angående häradshövdingarna se för Tyke Petersson (lejon) DS nr 10318 och för Kertil Nilsson (flankbåge) DS nr 10319.

Bland övriga medlemmar i nämnderna se för Filip Bosson och Ulf Petersson B. Hildebrand i PHT 1934, s. 21 respektive 46 f. Angående Ragvald Nilsson (Fargalt) se ÄSF I, s. 30; jämför dock not i den kritiska apparaten nedan (rad 10). En Jöns (Jösse) Fågel uppträder senare i Tuhundra härad (SDHK nr 16499 och 18057).

*Ägbeta fjärding har inte kunnat identifieras.

I avskriften har slutet av Bo Jonssons stadfästelse av domen inkluderats (se DS nr 10342). Att endast ett sigill avritats tyder på att stadfästelsebrevet, med domen inkluderad, förelegat vid avskriften.

Wij Olaff Diäkn konungz dom haffuande å ärlikx ok wälbördogz manz vägna Bo Jogensons, drödzsäte i Swäricge, ok Päthar Dyäkn, vnderlagman åå herra Knut Karlsons vägna, riddare, kännoms vppenbarliga med thesso wåre ypne brefue, at, tå förenämde Bo Jogensson hylt räffting innan Torsshelga aff almogen aff Österrek och Wästerrek [ä]rom äpter Gudz bördh M 3 lxxx på första [ä]red, torssdagen näst för sönedagen Reminiscere, äpter tuegge härediss rätwijsa witnom så som nämdena aff Wästerrek som är Tijke Persson, häredzhöffdinge, Philippus Bosson, Arffuid i Säby¹, Arnnoller i Ååby², Vlffuer i Giimmerskäll³, Holinger i Hälleby⁴, Nilss i Kolstom⁵, Jönis i Hälleby, Gregerss i Holby⁶, Erich i Bondeka⁷, Vlffwer i Wässby⁸, Ååmunder i Åby ock Johan i Egelsätter⁹, ok nämpdena af Österrek såsom Kättill [N]ichelsson, vnderhäredz|höffdinge på Vlff Jonssons vägna, Rawal [N]ichelsson, Vlff Persson, Ha[l]sten i Kolunda¹⁰, Åmunder i Ärrffuestom¹¹, Johan i Tyinge¹², Wlffwer i Torpa¹³, Swän skräddare, Jönis Kuse, Magnus i Bergom¹⁴, Christiärn i Öggne¹⁵, Olaff i Ramsshambre¹⁶ och Jösse Fogell, att en vrminness häfd är kommin vppå the watn och fiskerij innan Jälmaren, som liggia mellan Ägbetha¹⁷ fiärding och in till thera land och ägor munkana aff Juletom, så at the aff Egbeta fiärding aff åller haffua hafft och rått vtan hinder och qual sin näth att läggia och annor ¹⁸-fiskia tool¹⁸ och metakarla¹⁹, hwat the willia i syöom frå thera lande och in mot munkane lande i Julethom, a[l]t ther till munkana ²⁰-winternota warp²⁰ först wedertaga, och ändass vtaff then lande. Dömom wij the gamla vrminnes häfdena fasta, staduga och obruteliga bliffua äpter nämpdena witnom, såsom hon aff ålder warit haffuer, så att the aff Äg[be]tha fiärding måge fiskia frå thet land och tuärt införe, som sagt är, alt ther till munkana jnnan Juletom winternota warp wedertaga, och ey nämmaren. Oc förbiudom wij thöm aff Julethom och hwariom androm manne någon man hindra eller quällia åff Ägbetha fiärding äga not eller kreffua fiskerij mot thesso waro breffue och dom wedher 6 mark för lagmandz dom och 40 marker konungz egen saak. Kundhe och någon åff Ägbeta fiärding äga not eller anderledz med någon handhom fiskiatolam innan the föreskreffua munkar i Julethom minne och loff och anderledz ey wedh samma penninga plicht

1 Wij] *Föregås av rubriken* 1381. Dombreff på en vrminnes häfd å watn och fiskerij j Jälmaren e mellan Egbeta fiärding in till Juleta clöster ägom. | ok] *Ska möjligen läsas* ock. 3 at ... 13 att] *Överflödigt upprepat* at(t). 4 årom] ärom *ms.* 5 åred] äred *ms.* 10 Nichelsson¹] Michelsson *ms.* | vnderhäredz|höffdinge] *Bokstäverna höffd upprepade som kustod vid sidskifte.* | Nichelsson²] Michelsson *ms.* 11 Halsten] Hasten *ms.* 12 Swän skräddare] swänsk räddare *ms.* 14 till] *Härefter h eller th utraderat.* 17 alt] att *ms.* 18 ändass] *D.v.s. enast.* 20 haffuer] *Bokstaven r otydlig, ska möjligen läsas a.* | Ägbetha] *Bokstäverna be dolda av bläckfläck.* 22 hindra] *Bokstaven a näst intill utraderad.* 23 Ägbetha] *Bokstaven g efter rättelse från b.* | eller] *Svårläst p.g.a. skada.* | kreffua] *Föregås av överstruket avstavningsstecken samt bokstaven s eller j vid radskifte.* 24 Kundhe ... 27 åhr] *Anakolut; en verbfras tycks saknas.*

¹ Säby i Torshälla socken. ² Åby i Lista socken. ³ Gunnarskäl i Tumbo socken. ⁴ Hällby i Torshälla (nu Gillberga) socken. ⁵ Kolsta i Fors (senare Eskilstuna Fors) socken. ⁶ Hällby i Gillberga socken. ⁷ Bondeka i Lista socken. ⁸ Väsby i Lista eller Tumbo socken. ⁹ Egelsäter i Råby-Rekarne socken. ¹⁰ Kolunda i Stenkvista socken. ¹¹ Årsta i Eskilstuna Klosters sn (nu Eskilstuna stad). ¹² Tidö i Hammarby socken. ¹³ Torp i Näshulta socken. ¹⁴ Berga i Husby-Rekarne eller Jäders socken. ¹⁵ Ökna i Husby-Rekarne, Näshulta eller Stenkvista socken. ¹⁶ Ramshammar i Kjula socken. ¹⁷ *Ägbeta fiärding har inte kunnat identifieras. ¹⁸⁻¹⁸ D.v.s. 'fiskredskap', se Söderwall: fisketol. ¹⁹ D.v.s. ett kärl eller kar för fiske; se Söderwall, suppl.: kar 2, 'kar, av spjälör o. d. byggt rum för fångande av fisk'. ²⁰⁻²⁰ D.v.s. plats eller område för vinternot (isfiske). Se KL VII: Isfiske, sp. 472 ff., och XII: Notfiske, sp. 367 ff. (med begreppet notvarp).

som föreskriffuit ähr. Till holkiss breff mere wisso och bewaring haffuom wy vårt jnsigle här före hängt.

10342

(1381 mars 7)

(Torshälla)

Sveriges drots Bo Jonsson (...) stadfäster på kung Albrekts vägnar Olof Djäkens och Peter Djäkens dom. Ärendet behandlades och granskades på tinget i utfärdarens närvaro, varvid inget framfördes som talade mot nämndernas vittnesmål eller lagmans- och kungsdomen. Utfärdaren förbjuder alla, och då särskilt munkarna i Julita och folk i *Ägbeta fjärding, att bryta mot domen, eller någon del av den, vid vite av 40 mark till utfärdarens herres (kungens) ensak, som tidigare sagts (se DS nr 10341).

Utfärdaren beseglar.

Avskrift i Lars Eriksson Sparres kopiebok, hs B 16, fol. 197v–198r, Sv. Riksarkivet.
SDHK nr 44959.

Endast sista delen av stadfästelsens text har bevarats genom att den intagits i avskriften av dombrevet, DS nr 10341.

Dateringen baseras på dombrevet; se vidare DS nr 10341 med kommentar.

[...] Och äpter thet att målet granneliga ransakadess och witnadess åå sätto tinge innan minss, forrenämpde Bo Joganson, drödzsäte i Swarige, närwaro, och ingen wille här mote wädia, hwasken emot nämpdena witnom eller lagmandz och konungz dom, tå stadfäste iak then domom förskreffna är innan alle hanss articla å minss herre konung | Albregx wägna, som förenämpde Olaff Dyäkn och Pädher Diäkn dömt haffua, oc förbiuder allom mannom och wedhernampn¹ munkomen i Julethom och hwariom manne å thera wägna och thöm aff Agbete² fiärding någorledz thenna föreskreffna dom i någrom hanss artiklom bryten eller onyttu giöra wider sina xl marker till minss herra egen saak, som föreskreffet är. Och till thess mere wisso och förwaring haffuer iag mitt jnsigle för thetta breff latitt komma. Datum anno
10 Dominj loco et die quibus supra.

Avritning av runt sigill utan omskrift och vapenbild.

3 emot] Härefter överstruket tecken. 4 är] Föregås av tomrum motsvarade ca 10 tecken på radens inledning; möjligen saknas här något som skulle kunna förtydliga syntaxen. | Albregx] Albregz upprepat som kustod vid sidskifte. 7 bryten] Troligen så för väntat bryta.

¹ D.v.s. 'särskilt', se Söderwall: namn 6. ² *Ägbeta fjärding har inte kunnat identifieras.

10343

1381 mars 8

Huseby

Jösse Ryssja och Ragvald Jonsson kungör i öppet brev att de i Huseby i Högsby socken efter förmedling av riddaren Vicke van Vitzen nått en förlikning med Peter Bonde. Utfärdarna efterskänker Peter Bondes alla skulder till dem för den egendom han fått efter Johan Bengtsson. De vill att alla skulder av alla slag som Peter Bonde hade till dem, från första dagen och till denna stund, ska efterskännas; de vill vara hans vänner som